

СПРАВА «ДЕРДІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF DERDIN v. UKRAINE)

(Заява № 59204/13)

Стислий виклад рішення від 13 березня 2025 року

Заявник, головний редактор і видавець журналу «Все про охорону праці», написав та опублікував статтю про Асоціацію «Укрексперт» (далі – Асоціація) – об'єднання юридичних осіб, яке надавало послуги у галузі промислової безпеки і використання та охорони надр. Асоціація подала позовну заяву проти заявника з вимогою, щоб він спростував свої твердження. Проте Шевченківський районний суд міста Києва (далі – суд першої інстанції) відмовив у задоволенні цього позову, вказавши, що твердження заявника були оціночними судженнями, які ґрунтувалися на інформації, отриманій з офіційних джерел. В апеляційній скарзі Асоціація просила суд зобов'язати заявника «спростувати інформацію», відповідно до наданого переліку. Апеляційний суд міста Києва (далі – апеляційний суд) скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив рішення не на користь заявника, зобов'язавши його спростувати відповідні відомості у найближчому випуску журналу. Він також зобов'язав заявника сплатити 332 гривні (приблизно 30 євро). Для обґрунтування свого рішення суд процитував різні положення законодавства та зазначив, що «твердження заявника не були оціночними судженнями», а «факти, на яких [заявник] ґрунтував свої оціночні судження, [не були] беззаперечними». У відкритті касаційного провадження заявнику було відмовлено. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 6 і 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на те, що суди проігнорували його аргументи та не навели достатніх підстав для ухвалення своїх рішень, а також, що судові рішення, ухвалені не на його користь, становили порушення статті 10 Конвенції. Розглянувши скарги заявника, Європейський суд погодився, що рішення судів, ухвалені не на користь заявника, становили втручання в його права, і таке втручання було встановлено законом та переслідувало законну мету захисту репутації або прав інших осіб. Однак, Європейський суд зауважив, що з аргументації апеляційного суду незрозуміло, чи вважав він твердження заявника твердженнями щодо фактів чи оціночними судженнями, а тому висновки апеляційного суду фактично є взаємовиключними. У зв'язку з цим Європейський суд нагадав, що коли суди не розрізняють оціночні судження та твердження щодо фактів, це є невибірковим підходом до оцінки висловлювання і несумісним зі свободою думок, основоположним елементом статті 10 Конвенції. Європейський суд також зазначив, що апеляційний суд не звернув увагу на контекст, у якому були висловлені твердження, або на мету, яку переслідував заявник, публікуючи статтю. Він також не взяв до уваги посаду заявника як головного редактора та видавця журналу і не здійснив будь-який аналіз статусу асоціації-позивача, яка, вочевидь, відігравала важливу роль у досягненні цілей, що становлять суспільний інтерес, а

саме, забезпечення промислової безпеки та охорони надр. Крім того, апеляційний суд не намагався встановити баланс між необхідністю захисту репутації асоціації-позивача та правом заявника на свободу вираження поглядів. Враховуючи зазначене Європейський суд дійшов висновку, що національні суди не «застосували стандарти, які відповідали принципам, втіленим у статті 10 Конвенції», і не навели відповідних та достатніх підстав для виправдання втручання, а тому втручання у право заявника на свободу вираження поглядів не було «необхідним у демократичному суспільстві». Отже, було порушено статтю 10 Конвенції. Щодо скарг заявника за статтею 6 Конвенції Європейський суд, беручи до уваги факти справи, доводи сторін і свої попередні висновки, вказав, що основні юридичні питання, порушені у цій справі, вже було розглянуто, а тому немає потреби розглядати решту скарг заявника.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує прийнятною скаргу за статтею 10 Конвенції;
2. Постановляє, що було порушено статтю 10 Конвенції;
3. Постановляє, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарги за статтею 6 Конвенції;
4. Постановляє, що:
 - (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 2 000 (дві тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.